

Innledning, åpen høring i Stortingets finanskomité om pensjon fra første krone - fredag 28. september 2018

Forbundsleder Jørn Eggum, Fellesforbundet

Det er viktig for Fellesforbundet å understreke at alderspensjon fra folketrygden er – og skal være – det bærende elementet i det norske pensjonssystemet. Men i ny folketrygd er det forutsatt at tjenestepensjoner skal være en viktig del av arbeidstakeres samlede alderspensjon.

Neste år er det 100 år siden Stortinget vedtok 8-timers arbeidsdag. Mange tariffavtaler hadde en bestemmelse om 8-timers arbeidsdag, men i 1919 ble den skrevet inn i lov om arbeidervern og skulle gjelde alle arbeidstakere – også de uorganiserte. Det var ikke lenger opp til arbeidsgivers styringsrett og frivillighet å fastsette arbeidsdagens lengde. Det har alltid vært et samvirke mellom hva som løses i tariffavtaler og hva som løses lovveien.

Slik har vi det også på pensjonsområdet. Fra 1 januar 2001 ble lov om innskuddspensjon innført og fra 1. januar 2006 ble lov om obligatorisk tjenestepensjon innført.

Før 1. januar 2014 hadde ikke arbeidsgivere mulighet til å betale premie for den første G-en.

I forbindelse med Banklovkommisjonens arbeid med å utrede og foreslå endringer i pensjonslovene, for å tilpasse disse til endringene i folketrygdloven, ble det åpnet for frivillig å innbetale fra første krone i innskuddspensjonsordninger.

Men arbeidsgiver oppfyller fortsatt minimumskravet i lov om obligatorisk tjenestepensjon selv om det ikke innbetales premie fra første krone. Det utrolige er at denne regelen faktisk er laget med den hensikt å holde tjenestepensjonen til de med lav lønn nede. Noen ser det som viktig at omfordelingen som skjer i folketrygden motvirkes ved å gi dårligere tjenestepensjon til de med lav lønn.

Arbeidsgiver har i dag mulighet til å kompensere høytløntes manglende opptjening fullt ut fra 7,1 til 12G, samtidig som de trekker fra 1G, et fratrekk som ikke har særlig betydning for høytlønte, men som betyr mye for lavtlønte.

Jeg mener selv jeg har en ganske godt utviklet rettferdighetssans. Og jeg har kjent virkelig godt etter. Men, jeg kjenner ingen steder at det vil være urettferdig at lavtlønte får mulighet til en bedre tjenstepensjon, selv om de er godt dekket gjennom folketrygden.

Fellesforbundet mener tvert i mot at det er urettferdig at arbeidsgiver ikke er pliktig til å innbetale fra første krone. Denne urettferdigheten treffer store grupper av lavtlønnede innenfor privat sektor, ikke minst de som er uorganisert og står uten tariffavtale.

Så kan det være på sin plass å minne om at alle ansatte i offentlig sektor nå er sikret pensjonsopptjening fra første krone. Det er altså bare i privat sektor at denne urettferdigheten lever i beste velgående.

I tillegg får du ikke innbetalt til pensjon hvis du jobber mindre enn 20 prosent stilling og du må være 20 år for å oppnå rett til tjenstepensjon.

En av de store kjønnsforskjellene i arbeidslivet er arbeidstid. Av de nær nitti tusen som arbeider innenfor hotell- og restaurantområdet er det femten tusen kvinner som jobber kort deltid. Med dagens lovverk står mange av disse kvinnene i fare for ikke å få tjenstepensjonsopptjening.

I Folketrygden får du pensjonsrettigheter for all lønn fra du er 13 år, uansett hvor stor stillingsbrøk eller hvor langt arbeidsforholdet er. Men i privat sektor har vi altså fortsatt regler som frarøver lavtlønnede, deltidsansatte og ungdom tjenstepensjonsopptjening.

Mange bedrifter med tariffavtale har allerede ryddet vekk disse urimelighetene, men det er kun Stortinget, gjennom en lovendring, som kan gi en rettferdig pensjon som gjelder alle ansatte i privat sektor i Norge.

Det er bred politisk enighet om arbeidet for å utvikle et seriøst arbeidsliv. Et pensjonssystem med mange unntak åpner for at useriøse bedrifter kan spekulere i ansettelsesforhold som fritar dem fra å innbetale til ansattes tjenestepensjoner. Dette skaper et konkurransefortrinn for de useriøse.

Krav om innbetaling fra første krone, lave stillingsprosent og fra 13 år er altså ikke bare et rettferdighetskrav. Det er også et krav for å fremme det seriøse arbeidslivet.

Kostnadene ved å innføre en innbetaling fra første krone er rimelig enkelt å beregne. Vi har en lovfestet innbetaling på minimum 2 prosent. Med dagens grunnbeløp blir det 1873 kroner mer i pensjonsinnbetaling i året, og tilsvarer et lønnstillegg på om lag 0,4 prosent for arbeidere i NHO-området. Vi vet at det er i underkant av 1 million lønnstakere i privat sektor som ikke har innbetaling fra første krone – de samlede brutto kostnadene for bedriftene vil da bli på om lag 1,9 milliarder kroner.

Noen hevder det vil bli kompliserende å innbetale for små utbetalinger og stillingsbrøker. Men bedriftene klarer da å avsette feriepenger av all lønn? På samme måte må de også kunne sette av pensjon til alle sine ansatte. Pensjon er i dag vanskelig og urettferdig. Men nå kan Stortinget gjøre pensjon enklere – og mer rettferdig.

Takk for oppmerksomheten!